

Over wetten en jong zijn

Met de financiële ondersteuning
van het programma
Grondrechten en Burgerschap
van de Europese Unie

Dit werkboekje werd ontwikkeld door het project:

CHILDREN'S LEGAL EDUCATION
ADAPTED RESOURCES

DE LEDEN VAN HET PROJECTTEAM DIE DIT WERKBOEKJE HEBBEN ONTWIKKELD:

- NGO Save the Children Roemenië en Spanje
- San Saturnino, sociaal coöperatief in Italië
- Anglia Ruskin Universiteit, Cambridge, Verenigd Koninkrijk
- Artesis Plantijn Hogeschool, Antwerpen
- International Juvenile Justice Observatory (gevestigd in Brussel)

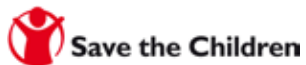
Met de steun van Cambridgeshire County Council, Verenigd Koninkrijk.

Met dank voor de participatie in Vlaanderen aan de directie, leerkrachten en leerlingen van het Instituut Dames van het Christelijk Onderwijs vzw, Antwerpen.

Feedback op het werkboekje is welkom op info@clearproject.eu

Dit werkboekje werd ontwikkeld door het C.L.E.A.R. project, meer bepaald het project "Children's Legal Education – Adapted Resources", gecoördineerd door Save The Children Romania. Je kan meer informatie over het project vinden op de website www.clearproject.eu

PARTNERS:

OVER WETTEN EN JONG ZIJN

Inleiding

Als opgroeiende jongere heb je “rechten” die ook “kinderrechten” worden genoemd. Maar de wetten die ervoor zorgen dat je je rechten kan doen gelden zijn erg ingewikkeld. Ze veranderen ook voortdurend. Het is dus allemaal niet eenvoudig. Daarom hebben we 3 werkboekjes ontwikkeld om dit met jou door te nemen. Deze boekjes helpen je de kinderrechten en de wetten die je aanbelangen te begrijpen. We hebben deze werkboekjes samengesteld met meer dan 300 jongeren uit Italië, Roemenië, Spanje, Verenigd Koninkrijk en Vlaanderen.

We hebben aan jongeren gevraagd welke wetten zij belangrijk vinden en die wetten hebben we met elkaar vergeleken binnen de 5 opgesomde landen. We gebruiken hiervoor blauwe schema's. Zo kan je zien hoe rechten van jongeren in deze 5 landen gegarandeerd worden maar toch andere gevolgen hebben voor de jongeren in elk land. Dit stemt tot nadenken om **jouw situatie** en die van **andere jongeren** in jouw land actief te gaan **overdenken en verkennen**. Jongeren hebben hierbij ook gekozen voor allerlei actieve methodieken zoals quotes, discussiethema's, denkvraagjes, waarop geen goed of slecht antwoord te geven valt. In dit boekje staan thema's die je persoonlijk op je eentje kan lezen maar ook thema's die je kan bespreken met andere vrienden, met jongeren op school of met je gezinsleden thuis.

Misschien gaat alles prima met jou,... Dan denk je niet dadelijk aan rechten of wetten. Misschien heb je het wel moeilijk of kom je later wel eens in een moeilijke situatie terecht. Dan kan deze kennis over rechten en wetten je misschien goed helpen.

'Wetten kunnen me verdedigen', stelde één van de jongeren die meewerkte aan dit project. Dit geldt vast ook voor jou en je vrienden, nu of later. Als je op zoek bent naar een antwoord op je vragen, dan kan je de contactgegevens of nummers gebruiken van de organisaties die we achteraan in de bijlage vermelden. Weet dat je daar mensen kan aantreffen die erg bereid zijn om naar je te luisteren. Je kan ook altijd deze gegevens doorgeven aan een jongere die met gelijksoortige vragen zit.

De drie werkboekjes zijn:

Werkboekje 1
'Over wetten en jong zijn'

Werkboekje 2
'Je recht op bescherming tegen geweld'

Werkboekje 3
'In aanraking met wetgeving en gerecht'

Dit is een van de drie werkboekjes. De anderen kan je raadplegen via www.clearproject.eu

In dit werkboekje...

Wat zijn 'rechten' en waarom hebben jongeren rechten nodig?

→ Pagina's 1-3

Jong zijn?

→ Pagina's 5-9

- De wet verandert als je opgroeit
- Opgroeien in een ander land?

Werk, geld en vrije tijd

→ Pagina's 11-13

- Wat zijn je rechten?
- Wat zegt de wet?

A word cloud centered around the theme of children's rights. The largest word is 'Kinderrechten' in yellow. Other prominent words include 'de wet' (vertical, red), 'werk' (green), 'groeï' (dark red), 'vrije tijd' (yellow), and 'Samen zijn we sterk' (green). Smaller words include 'kinderen', 'familie', 'studie', 'plezier', 'I.V.R.K.', 'Verklaring', 'Overheden', 'België', 'Italië', 'Roemenië', 'Spanje', 'Verenigd Koninkrijk', 'land', 'het international verdrag', 'school', 'vriendschap', 'artikel', 'een kind-zijn', and 'MENSENRECHTEN' (vertical, red).

de wet
familie Overheden België kinderen Italië werk
studie I.V.R.K. plezier Verklaring
Roemenië Spanje Verenigd Koninkrijk land
het international verdrag school
groeï
vriendschap
artikel vrije tijd
Samen zijn we sterk
een kind-zijn
MENSENRECHTEN

Wat zijn ‘rechten’?

Wist je dat alle mensen rechten hebben?

En dat je jonger dan 18, eigen rechten hebt?

Kinderrechten bepalen wat nodig is om veilig en gezond te leven en je als ‘persoon’ te kunnen ontwikkelen. Ze vallen echter niet altijd samen met datgene wat kinderen of jongeren voor zichzelf nodig vinden. Ze zijn er ook om eerlijk en correct met elkaar om te gaan.

Waar komen rechten vandaan?

De wreedheden tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden tot gevolg dat de Internationale Gemeenschap er wou op toezien dat dit nooit meer zou gebeuren. Deze belofte is vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Waarom hebben jongeren eigen rechten nodig?

Kinderen en jongeren hebben behoefte aan speciale rechten omdat ze extra bescherming nodig hebben, meer dan volwassenen. Kinderen en jongeren zijn in hun kinderjaren lange tijd afhankelijk van de mensen om hen heen. Ze hebben bijzondere bescherming nodig bij hun groei en ontwikkeling om volwassen te worden en later, op hun beurt, zelf voor de rechten van zwakkere kinderen en mensen te kunnen opkomen.

Je rechten

De rechten voor kinderen zijn opgenomen in een internationaal document: het 'Kinderrechtenverdrag van de VN' (IVRK). Bijna elk land in de wereld heeft dit belangrijk akkoord ondertekend.

Dit Verdrag stelt dat de overheid alles in het werk moet stellen zodat alle volwassenen alle kinderen en jongeren met respect behandelen.

2

KINDERRECHTEN Wat staat er in het Verdrag?

Het Verdrag van de Rechten van het Kind, ook wel Conventie genoemd, moet worden gezien als één tekst maar bestaat uit 42 artikels (of rechten). Eén land kan niet één recht eruit kiezen en de andere rechten naast zich neerleggen. Alle kinderrechten zijn even belangrijk en ze zijn afhankelijk van elkaar. Alle rechten zijn te ordenen onder de volgende basisrechten:

Het recht om niet gediscrimineerd te worden.

Dit recht geldt voor alle kinderen van alle rassen, religies, talen, culturen en landen. Dus voor alle kinderen, of ze al dan niet jongen of meisje zijn, rijk of arm, al dan niet een handicap hebben, hoe ze ook zijn of wat ze ook denken, tot welke gezinsvorm ze behoren of waar ze wonen.

Iedereen moet het beste met ieder kind voorhebben.

Wanneer volwassenen beslissingen nemen, moeten ze nadenken over de gevolgen van hun beslissingen voor kinderen. Dit geldt zeker en vast voor die mensen die wetten maken en macht hebben in de samenleving.

Recht op een goed leven, op ontwikkeling en bescherming.

Kinderen moeten voldoende voedsel en schoon water hebben en een onderdak om te wonen. Zij moeten worden beschermd en verzorgd en moeten de kans krijgen om te groeien, te leren en zich goed te ontwikkelen.

Kinderen moeten kunnen participeren.

Kinderen hebben het recht om te vertellen wat zij belangrijk vinden bij zaken die hen aanbelangen en hebben het recht dat met hun mening wordt rekening gehouden.

Je kan zelf je rechten opzoeken
www.ec.europa.eu/0-18/

Het verdrag werd op 20 november 1989 in Genève ondertekend.

Waarom hebben we wetten nodig?

De wetgeving bepaalt alle rechten in je land. Het is de wetgeving die je rechten beschermt. Stel dat je een beperking hebt en een rolstoel gebruikt, dan heb je het recht om overal bij te horen. De wetgeving moet ervoor zorgen dat jij, ook in je rolstoel, je recht op een volwaardig leven kan beleven.

De wet moet, naast jouw rechten, ook die van andere mensen beschermen.

Jouw noden en wensen worden meestal vervuld door je familie, je ouders. De overheid moet ingrijpen mochten deze volwassenen op een of andere manier jou schade berokkenen en je dus geen recht aandoen.

Heeft de wet ook op jou betrekking?

Absoluut, zelfs zonder dat we er ons bewust van zijn.

De wet heeft op iedereen betrekking, niet enkel op wie de wet overtreedt. De wet zorgt er ook voor dat er vele voorzieningen zijn voor kinderen en jongeren.

Ik vind het leuk zo oud te
zijn als ik nu ben.

Hoe is het eigenlijk om jong te zijn?

Vele jongeren in Europa genieten ervan jong te zijn!

Jong zijn

Wat zegt de wet over jouw specifieke leeftijd?

Of je nu zes of zestien jaar oud bent, je rechten blijven dezelfde! Het is de wet die zich moet aanpassen aan de groeiende maturiteit of rijpheid van kinderen en jongeren. De wet moet het verschil erkennen tussen een kind van zes en een tiener van zestien. Hoe ouder je wordt hoe meer verantwoordelijkheid je op wil nemen voor je eigen leven. De wet moet je als jongere de mogelijkheid geven om meer vrijheid te krijgen om je eigen beslissingen te nemen.

Soms voel je je al klaar om een beslissingen te nemen. Bijvoorbeeld je zou nu al de rijden met de scooter van je oudere broer. Maar je bent nog niet oud genoeg in de ogen van de wetgever.

Je hebt het misschien al zelf ervaren: de wet volgt niet altijd je precieze leeftijd en niet jouw idee over wat je zelf al aankan of zou willen ondernemen.

6

Hebben andere landen een andere aanpak?

Wetten veranderen en evolueren en ze zijn niet hetzelfde over heel Europa. Wetten zijn cultuurgebonden en verschillen van land tot land. Kinderrechten zijn overal hetzelfde maar elk land past de rechten van jongeren anders toe door middel van andere wetten.

Bekijk de blauwe kaders op de volgende pagina's. Lees de verschillen in de wet voor jongeren van je leeftijd in de verschillende landen.

Denk na over de kinderrechten die deze wetten willen beschermen.

Je kunt je ook de vraag stellen of de wetten 'redelijk' zijn.

Deze 'blauwe kaders'
geven aan wat anders zou zijn voor jou
als je in een ander land zou wonen of opgroeien.

Wat staat er in de wet?

Hoe oud moet ik zijn om IN HET VERKEER TE RIJDEN?		
in	leeftijd	extra informatie
 België	16 jaar 17 jaar 18 jaar	50cc bromfiets; auto met een voorlopig rijbewijs (L) samen met een volwassene; auto als je geslaagd bent in je theoretisch en praktisch rijexamen.
 Italië	14 jaar 16 jaar 18 jaar 20/21/24 jaar	50cc bromfiets (rijbewijs AM, zonder passagiers); quad (rijbewijs A1/B1); gewone voertuigen; speciale voertuigen.
 Roemenië	16 jaar 18 jaar 20 jaar 21 jaar 24 jaar	bromfiets, lichte quad, motorfiets 125cc; auto, traktor, middelzware motor; zware motor, enkel wanneer de chauffeur 2 jaar ervaring heeft met een middelzware motor (zoniet zie bij 24 jaar); vrachtwagen, minibus, krachtige quad; voertuig voor publiek transport (vb bus), zware motor (wanneer de chauffeur geen ervaring heeft met een middelzware motor).
 Spanje	15 jaar 16 jaar 18 jaar 20 jaar	bromfiets 50cc; motorfiets 125cc; auto; motorfiets 500cc.
 Verenigd Koninkrijk	16 jaar 17 jaar 17 jaar 24 jaar	50cc bromfiets; auto; 125cc motorfiets; eender welk motortype.

De wetten lijken de verschillende meningen per land te weerspiegelen i.v.m. het gevaar dat elk motorvoertuig met zich kan meebrengen. Is dit een verstandige manier om wetten te maken?

Op welke leeftijd mag ik INSTEMMING GEVEN om SEKS te hebben?		
in	leeftijd	extra informatie (waar nodig)
 België	16 jaar	
 Italië	13 jaar 14 jaar 16 jaar	Enkel als de partner minder dan 3 jaar ouder is. Niet aan een partner met autoriteit ten opzichte van de jongere (voorbeeld een leraar, tutor, mentor,...). Met een persoon in een autoriteitspositie ten opzichte van de jongere, tenzij deze persoon macht gebruikt om de toestemming te verkrijgen.
 Roemenië	15 jaar	
 Spanje	13 jaar	
 Verenigd Koninkrijk	16 jaar 18 jaar	Op deze leeftijd kan een jongere geen instemming geven aan een persoon die in een vertrouwenspositie staat, zoals een leerkracht of coach. Jongere kan instemming geven aan een persoon in een vertrouwenspositie.

Waarom denk je dat er zo'n uitgesproken leeftijdsverschil is tussen de landen? Wat moet volgens jou de term "instemming" betekenen? Kijk hier ook het belang van de positie van bepaalde personen in sommige landen.

Op welke leeftijd mag ik naar het BUITENLAND reizen ?		
in	leeftijd	extra informatie (waar nodig)
 België	18 jaar	Als je jonger bent dan 18 moeten je ouders je vergezellen of kunnen je ouders een volmacht geven om met of zonder een speciaal aangewezen volwassene te reizen.
 Italië	14 jaar	Als je ouder bent dan 14 en niet vergezeld bent van een ouder of een voogd, dan is een extra 'verklaring van begeleiding' nodig die de naam van de persoon of de instelling vermeldt die voor je zorgt en die is ondertekend door de ouders en door de autoriteiten die het paspoort uitreiken.
 Roemenië	18 jaar	Onder de 18 heb je de schriftelijke toestemming nodig van je ouders en moet je vergezeld zijn van een gemachtigde volwassene.
 Spanje	14 jaar	
 Verenigd Koninkrijk	16 jaar	Je kan zelf een paspoort aanvragen.

Waarom verbiedt de wet tieners om alleen naar het buitenland te reizen?

Is het redelijk dat de Belgische wet een onderscheid maakt tussen bier en sterke alcoholische dranken? Is het volgens jou verstandig dat tieners in het Verenigd Koninkrijk er ouder dan 18 moeten uitzien om alcohol te kopen?

Wat zijn de verantwoordelijkheden die gepaard gaan met de aankoop van alcohol?

Op welke leeftijd mag ik ALCOHOL kopen ?		
in	leeftijd	extra informatie (waar nodig)
 België	16 jaar 18 jaar	Bier kopen en drinken. Sterke alcoholische dranken.
 Italië	18 jaar	
 Roemenië	18 jaar	
 Spanje	18 jaar	
 Verenigd Koninkrijk	18 jaar	Als je jonger bent dan 25 moet je je identiteitskaart voorleggen om aan te tonen dat je minstens 18 jaar oud bent.

Op welke leeftijd mag ik STEMMEN ?		
in	leeftijd	extra informatie (waar nodig)
 België	18 jaar	
 Italië	18 jaar 25 jaar	Voor het kamer van volksvertegenwoordigers. Voor de senaat.
 Roemenië	18 jaar	
 Spanje	18 jaar	
 Verenigd Koninkrijk	18 jaar	In Schotland konden 16- en 17-jarigen al stemmen in het referendum over de Schotse onafhankelijkheid (2014).

Is het verstandig om verschillende leeftijden waarop je mag gaan kiezen vast te leggen in de wet vast te leggen volgens het soort verkiezingen?

Moet men de kiesgerechtigde leeftijd in de toekomst verlagen?

Het fruitplukseizoen op de boerderij van mijn grootvader is weer begonnen. Ik zou graag samen met de seizoenarbeiders werken maar ik mag dat niet. Men zegt dat ik te jong ben. Waar ligt het probleem? Mijn grootvader betaalt me en dankzij die job kan ik een nieuwe Smartphone kopen.

Na school ga ik naar de winkel en kook ik voor mijn moeder en mijn kleine zus. Mijn moeder moet elke dag werken en komt heel laat thuis. Ik zorg ervoor dat de keuken netjes is en dat mijn moeder enkel haar maaltijd moet opwarmen als ze thuiskomt. Ik heb soms niet genoeg tijd voor mijn huiswerk maar ik doe dat graag voor mijn moeder. Ik wou alleen dat ze niet zo laat hoefde te werken.

Rechten en wetgeving: werk, geld en vrije tijd

Het juiste evenwicht

Vele tieners moeten van hun ouders thuis karweitjes opknappen.

Meehelpen in het huishouden kan een goede stimulans zijn bij je groei naar onafhankelijkheid. Je krijgt er ook meer verantwoordelijkheidsgevoel door.

Sommige jongeren zijn het er niet mee eens dat ze in hun vrije tijd thuis moeten helpen. Er zijn ook tieners die erg veel huishoudelijke taken moeten opnemen. Ze hebben bijvoorbeeld de zorg over jongere zusjes of broertjes of zorgen voor een ziek familielid. Hoe meer verantwoordelijkheden en plichten, hoe minder tijd er overblijft voor studie en eigen vrije tijd.

De meeste tieners verdienen graag wat geld met bijvoorbeeld babysitten of karweitjes doen binnen de familie. Maar er zijn ook tieners die werken in zeer moeilijke en zelfs gevaarlijke omstandigheden.

*Kunnen we dit
kinderarbeid noemen?*

KINDERRECHTEN

Wat staat er in het Verdrag?

Je hebt recht op bescherming tegen werkomstandigheden die schadelijk zijn en slecht zijn voor je gezondheid en opvoeding. Als je werkt heb je recht op veilige omstandigheden en bepaalde voorwaarden van werkgelegenheid.

Je hebt recht op vrije tijd en rustpauzes.

Als jongeren een 'informele' job hebben (zwartwerk), dus geen 'officiële' job, lopen ze kans te worden uitgebuit. Er zijn jongeren die gaan werken maar weinig betaald worden of zelfs helemaal niet worden betaald. Soms wordt het geld dat zij verdienen door volwassenen ingehouden of afgenomen. Jongeren worden 'uitgebuit' wanneer ze werk verrichten dat veel van hun krachten vergt. Als tieners gevaarlijk werk doen of als ze niet genoeg energie en tijd hebben om huiswerk te maken of niet genoeg vrije tijd kunnen hebben, dan komt hun ontplooiing in gevaar. We kunnen dan stellen dat ze worden uitgebuit.

Wat staat er in de wet?

Op welke leeftijd kan ik een parttime JOB hebben ?		
in	leeftijd	extra informatie (waar nodig)
 België	16 jaar	Je krijgt een speciaal, beschermd arbeidscontract voor studenten.
 Italië	16 jaar	Je moet 16 zijn en 10 jaar schoolplichtig geweest zijn. Je moet een medisch onderzoek ondergaan en gezond verklaard zijn. Je kunt niet worden tewerkgesteld voor speciale arbeid die als gevaarlijk of zwaar kan worden beschouwd. Er zijn ook speciale wetsbepalingen voor nachtwerk. Je moet 2 rustdagen per week krijgen, zo mogelijk opeenvolgend en met inbegrip van de zondag. Volgens een recent voorstel moet de minimumleeftijd voor een leercontract 15 zijn.
 Roemenië	15 jaar 16 jaar	Met de toestemming van de ouders. 16 zonder de toestemming van de ouders. In beide situaties mag de job de gezondheid, de ontwikkeling en de professionele opleiding van het kind niet in het gedrang brengen.
 Spanje	16 jaar	Met de toestemming van de ouders.
 Verenigd Koninkrijk	13 jaar	Je moet een tewerkstellingsvergunning hebben, uitgereikt door de afdeling onderwijs van het gemeentebestuur. Je mag niet in een fabriek werken of op een industrieterrein. Niet gedurende de schooluren. Niet vóór 7.00 u en niet na 19.00 u.

Als je studentenarbeid wil verrichten kan de wet je beschermen.

Denk eraan dat een overeenkomst op papier tussen jou en de werkgever, een studentenarbeidscontract genaamd, je kan beschermen tegen uitbuiting.

Is het een goed idee voor een jongere om te kunnen werken vanaf de leeftijd van 13 jaar?

Wat zijn de voordelen van reeds te werken als tiener en wat zijn de voordelen van dit uit te stellen?

Uitgegeven door
Save the Children Romania
Intr. Stefan Furtuna 3, sector 1
Bucharest 010899, Romania
www.salvaticopiii.ro

December 2014

© Save the Children Romania 2014

Titel: Kinderrechten, wetten en JIJ. Werkboekje 1 – Over wetten en jong zijn

(Titel in het Engels: Children's Rights, Laws and You. Manual 1 – About Rights and Being My Age)

Vertaald door: Artesis Plantijn Hogeschool

Deze publicatie heeft kopierechten. De publicatie mag gekopieerd worden voor leeractiviteiten op school of erbuiten, maar mag niet verkocht worden. Voor reproductie in andere omstandigheden moet er toestemming gevraagd worden aan de uitgevers, die hiervoor een vergoeding kunnen vragen.

Deze publicatie kwam er met de financiële steun van het programma Grondrechten en Burgerschap van de Europese Unie. Save the Children Romania is als enige verantwoordelijk voor de inhoud van deze publicatie die geenszins de standpunten van de Europese Commissie weergeeft.

Met de financiële ondersteuning
van het programma
Grondrechten en Burgerschap
van de Europese Unie

**CHILDREN'S LEGAL EDUCATION
ADAPTED RESOURCES**

Sommige jongeren weten niet dat ze rechten hebben.

En dat ze als jongeren speciale rechten hebben is veel jongeren onbekend.

Ken je rechten. Dat maakt je sterk.

Ken ook de wet. Dat maakt je nog sterker!

Dit werkboekje kan je hierbij helpen!